

ROZHOVOR**MIROSLAV HUŽVÁR**

vysokoškolský učiteľ

RNDr. Miroslav Hužvár, PhD., je rodák zo Zvolena (1964). Po maturite na gymnáziu v rodnom meste (1982) sa prihlásil na Matematicko-fyzikálnu fakultu (MFF) Univerzity Komenského v Bratislave, kde v roku 1987 absolvoval štúdium teoretickej kybernetiky, matematickej informatiky a teórie systémov.

Od 1. februára 1991 kontinuálne až podnes pôsobí v pozícii vysokoškolského učiteľa na Ekonomickej fakulte Univerzity Mateja Bela (UMB) v Banskej Bystrici (do roku 1992 Fakulta ekonomiky služieb a cestovného ruchu Vysoké školy ekonomickej v Bratislave, FESCR VŠE). Popritom získal vysokoškolské vzdelanie 3. stupňa na Fakulte matematiky, fyziky a informatiky Uni-

verzity Komenského v Bratislave v odbore algebra a teória čísiel (2006). Na Ekonomickej fakulte UMB v rokoch 2003 – 2006 pracoval vo funkcii prodekana pre pedagogickú činnosť, od roku 2009 dodnes tu vedie katedru kvantitatívnych metód a informačných systémov.

Profesijný profil a skúsenosti s riadením vzdelávacích činností využil pri príprave, realizácii a riadení projektov na podporu rozvoja a využitia informačných systémov na fakulte a univerzite a pri vytváraní spoločných študijných programov s partnerskými zahraničnými univerzitami. Vo vzdelávacej činnosti sa zameriava na aplikácie informatiky a kvantitatívnych metód v ekonomickej praxi. Je spoluautorom vysokoškolských učebníc v slovenskom aj anglickom jazyku. Podieľal sa na výučbe vo frankofónnom štúdiu, MBA¹ a doplnujúcom pedagogickom štúdiu. Vo výskumnej činnosti sa venuje metódam hodnotenia efektívnosti rozhodovacích subjektov vo verejnom sektore a dynamickým ekonomickým modelom.

Od roku 2006 je členom Akademického senátu UMB. V období 2011 – 2015 v ňom zastával funkciu predsedu, v rokoch 2015 – 2023 funkciu podpredsedu za

¹ Titul MBA, *angl.* Master of Business Administration, je moderný manažerský vzdelávací program, ktorý vychádza z tradície anglosaských krajín a ktorý predstavuje modernú formu postgraduálneho vzdelávania.

zamestnaneckú časť. Ako zástupca UMB je členom Predsedníctva Rady vysokých škôl Slovenskej republiky a od roku 2023 predsedom jej poradného orgánu, Rady pre rozvoj a financovanie. Je ženatý, s manželkou Dankou má synov Petra a Mareka. S rodinou žije v Kremnici.

▪ **Pán doktor, medzi nami dvomi sú isté paralely, vekové i vzdelanostné: obaja sme študovali na gymnáziách a maturovali začiatkom 80. rokov. Na mojom sa v tom čase vyučoval aj predmet Počítače a programovanie. V pätnástich sme netušili, ako nám počítače navždy ovplyvnia životy. O ich minimalizácii od sálových do veľkosti stolových, či tých mobilných v ruke, sme ani nesenáli. Kým ja som na gymnáziu do informatiky len nazrela, vy ste sa ju rozhodli študovať. Prihlásili ste sa na Matematicko-fyzikálnu fakultu Univerzity Komenského v Bratislave. Prečo táto voľba?**

Matematika a fyzika ma vždy bavili a na gymnáziu som mal šťastie na inšpiratívnych učiteľov. Mal som však rád aj ďalšie prírodovedné a humanitné predmety. Chcel som študovať niečo praktické. Pomohli náhodné situácie... Pred maturitou sa mi dostala do rúk hrubá brožúra s podrobným popisom možnosti vysokoškolského štúdia. Nikdy som sa nedozvedel, kto mi ju poslal. Pri listovaní v nej som sa však pristavil pri odbore teoretická kybernetika, matematická informatika a teória systémov, ktorý najlepšie spĺňal moje predstavy. Na zvolenskom gymnáziu sa navyše každoročne konala študentská matematická konferencia. Zúčastňovali sa na nej aj vyučujúci z MFF. Jej súčasťou bývala aj súťaž ročníkových družstiev v riešení matematických hlavolamov. Ako štvrtáci sme skončili v súťaži poslední. Bratislavský hosť sucho poznamenal, že škola je inštitúcia, ktorá umožňuje každej generácii ohlúpnuť na predpísanú úroveň. Niet divu, že sme viacerí z triedy neodolali, zvolili si túto fakultu a úspešne ju aj absolvovali. Bolo to však trochu aj dobrodružstvo. Na rozdiel od vás som sa na gymnáziu s počítačmi a programovaním nestretol. V prvom semestri bola výučba programovania zameraná na vylepšovanie programov a algoritmov. Ja som dlho netušil, ako počítaču, starostlivo ukrytému za múrmi sály, môj program vôbec nahovorím... Napriek počítačným ťažkostiam a náročnému štúdiu som voľbu nikdy neolutoval a s odstupom času stále viac oceňujem, čo mi fakulta dala. Nielen z pohľadu vedomostí a zručností, ale aj ľudsky. Dnes mojím študentom na začiatku ich štúdia želám presne to, čo sa prihodilo mne – aby na fakulte a univerzite našli priateľstvá a inšpiráciu na celý život.

▪ **Informatika ako relatívne mladý vedný odbor dnes vstupuje do každej ľudskej činnosti. Je dynamická, tak sa aj rozvíja. Ovplyvňuje svet, spája ho, niekedy, žiaľ, i rozdeľuje. Napriek tomu ju vníname predovšetkým pragmaticky, prítomne. Nevieme ale vôbec, alebo len veľmi málo, kam až siahajú jej začiatky a dejiny. Kde a ako to celé začalo?**

Informatika je pojem, ktorý sa začal používať len nedávno v súvislosti s rozšírením výpočtovej techniky. Informácie ľudia zbierali, spracúvali a využívali

od nepamäti. Myšlienka automatického počítačieho stroja klíčila niekoľko storočí. Cestu k nemu vydláždil rozvoj matematickej logiky, teórie vypočítateľnosti a urýchlil vývoj zbraní a šifrovacích technológií počas druhej svetovej vojny. Kľúčovú úlohu pri vzniku počítačov zohral geniálny matematik John von Neumann, u nás takmer neznámy, hoci sa narodil v Budapešti v čase, keď bola ešte aj naším hlavným mestom. O výnimočnosti jeho ideovej koncepcie počítačieho stroja svedčí fakt, že práve na nej sú založené všetky dodnes používané počítače. Veľmi rýchlo sa ukázalo, že počítače sa hodia na riešenie mnohých praktických úloh súvisiacich nielen s počítaním, ale aj komunikáciou. To viedlo k rýchlemu technologickému vývoju, ktorého výsledkom sú dnešné výkonné a všeobecne dostupné zariadenia, siete, integrované informačné systémy a služby na nich založené.

▪ **Vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa ste v Bratislave ukončili promóciou v roku 1987. Vzápätí ste kontinuálne pokračovali na tej istej akademickej pôde v pozícii vysokoškolského učiteľa. Tu vás, v treťom roku pobytu v novembri 1989, zasiahli radikálne spoločenské zmeny. Zmenili sa životy nám všetkým. Ako ste to prežívali v súvislosti s prácou, prípadne atmosférou na fakulte?**

Ako mladý človek pochádzajúci z apolitického rodinného prostredia som si až postupne počas štúdií a základnej vojenskej služby uvedomoval charakter vtedajšieho režimu a jeho neutržateľnosť. Intenzívne som vnímal pohyb, ktorý sa v tom období odohrával vo verejnom priestore a prirodzene viedol k revolučnej zmene. Ideologické vplyvy v prostredí MFF

však neboli také silné ako na spoločenskovedných fakultách. Na fakulte pôsobili významné osobnosti svetového mena a matematické dôkazy či fyzikálne zákony platili rovnako na oboch stranách železnej opony. Veľká časť študentov i zamestnancov fakulty sa veľmi rýchlo prihlásila k spoločenskej zmene a priebeh diskusií, napriek vypätej spoločenskej atmosfére, bol pokojný a kultivovaný.

▪ **A váš príbeh pokračoval... Písal sa rok 1991, úspešný v súkromí i pracovne. Po bratislavskom pobyte ste sa ocitli bližšie k domovu, až takmer doma. A to, keď ste reagovali na ponuku práce na Fakulte ekonomiky služieb a cestovného ruchu v Banskej Bystrici. O akú pozíciu išlo?**

Rok 1991 bol skutočne zlomovým v mojom osobnom i pracovnom živote. Na odporúčanie priateľa z MFF som sa začiatkom roka uchádzal o prácu učiteľa informatiky na FESCR pri VŠE v Bratislave. V júni som sa oženil, prestáhol sa do Kremnice a vzápätí som si vyskúšal aj pocity nezamestnaného. Výberové konanie na fakultu sa oneskorilo a tak sa stalo, že som sa na ňom

nestihol osobne zúčastniť. V tom čase sme sa s manželkou a priateľmi plavili dolu Dunajom v rámci medzinárodného splavu TID². Napriek tomu ma na pozíciu vysokoškolského učiteľa prijali. Tu som postupne zistil, že som sa ocitol v priateľskom kolektíve, ktorý mi odborne a ľudsky veľmi vyhovoval. Platí to dodnes, napriek mnohým jeho premenám. Preto som na fakulte zostal a teším sa, že som mohol podstatnú čas svojho života prežiť v čarovných kulisách dvoch krásnych historických miest.

▪ **1. júla 1992 sa Ekonomická fakulta spolu s Pedagogickou stali zakladajúcimi fakultami Univerzity Mateja Bela. Obom ste verný už viac ako tridsať rokov. Dnes ste vedúci katedry kvantitatívnych metód a informačných systémov. Obsah výučby informatiky sa za tri desaťročia posunul priam míľovými krokmi. Čo konkrétne vyučujete a čomu sa venujete?**

Od začiatku môjho pôsobenia vyučujem na fakulte základný kurz informatiky pre študentov prvého roku štúdia. Časom sa menil rozsah výučby predmetu aj používané informačné technológie, no jeho obsah a požiadavky na študentov sú v podstate rovnaké. A vďaka tomu sa mi naskytá trochu paradoxný pohľad. Keď som na fakulte začínal, takmer žiaden študent nemal doma počítač a študijnej literatúry bolo poskromne. Dnes má každý k dispozícii viacero inteligentných zariadení a množstvo zdrojov, z ktorých môže pri štúdiu

čerpať. Napriek tomu sa schopnosti študentov riešiť praktické úlohy pomocou bežných softvérových aplikácií príliš nezlepšili... V druhom stupni štúdia vyučujem témy zamerané na podnikové informačné systémy a metódy hodnotenia efektívnosti. Rád učím v externom štúdiu, hoci je to vzhľadom na obmedzený rozsah hodín náročnejšie. Externí študenti vnášajú do výučby vlastné skúsenosti z praxe, čo je obohatením aj pre mňa.

▪ **Ako pedagóg vo vysokom školstve ste v ňom od roku 1989 prežili niekoľko reforiem a zmien. Nejednen pokus o prestavbu jeho vzdelávacieho systému môžete analyzovať a hodnotiť ako kontraproduktívny, úpadkový alebo naopak progresívny. Ako vidíte v rozkolísanej spoločenskej situácii budúcnosť či stratégiu prežitia slovenského vysokého školstva?**

Búrlivý vývoj informačno-komunikačných technológií a elektronických médií spôsobil, že školy stratili výsadné postavenie v prenose vedomostí. Zároveň však vytvoril priestor na šírenie dezinformácií, bludov a negatívnych emócií. Nezastupiteľnou úlohou škôl je podávať mladým generáciám ucelený obraz o zložitosti a krehkosti nášho sveta a pomôcť im pri hľadaní ich miesta

² TID – Tour International Danubien je najdlhšia organizovaná túra vo veslovaní na kanoe vo svete. Koná sa od roku 1956. Vodáci sa plavia po Dunaji od Ingolstadtu po Sfântu Gheorghe v Rumunsku pri Čiernom mori. Plavba dlhá 2 516 km trvá od júna do polovice septembra.

v ňom. Slovenské vysoké školy prešli na prelome tisícročí fázou extenzívneho rastu, keď na spoločenskú objednávku podstatne zvýšili počet študentov a absolventov. Tento model sa však v dôsledku demografického vývoja, vnútornej aj vonkajšej konkurencie a masového exodu maturantov na vysokoškolské štúdium do zahraničia vyčerpá, a navyše priniesol aj negatíva v podobe viacerých nie celkom vydarených absolventov, ktoré citlivo vníma aj verejnosť. Dnes je preto kľúčovou úlohou vysokých škôl zvyšovanie kvality vzdelávania, vlastnej otvorenosti a konkurencieschopnosti voči svetovému akademickému prostrediu, a tiež posilnenie ich spoločenskej úlohy prostredníctvom aktívneho riešenia aktuálnych a relevantných problémov na základe vedeckých poznatkov. Tým možno do vysokého školstva získať viac finančných zdrojov a tak pritiahnúť kvalitných študentov, učiteľov, výskumných a odborných zamestnancov, na ktorých stojí úroveň a renomé vysokých škôl.

▪ **V ostatných rokoch ste aktívne pracovali aj v predsedníctve Akademického senátu UMB na poste predsedu a podpredsedu za zamestnaneckú časť. V senáte zostávate aj v novom aktuálnom volebnom období 2023 – 2027 ako člen za Ekonomickú fakultu. Priblížte nám prácu senátu, jeho zloženie a problémy, ktorými sa zaoberá a rieši.**

Akademický senát je kolektívny samosprávny orgán vysokej školy s dôležitými rozhodovacími a kontrolnými právomocami. V Akademickom senáte UMB je každá fakulta zastúpená tromi zamestnancami a dvomi študentmi, ktorí sú volení príslušnou časťou akademickej obce fakulty. Ďalších troch členov senátu si zo svojich radov volia zamestnanci centrálnych univerzitných pracovísk. Senát schvaľuje väčšinu vnútorných predpisov, napríklad štatút a študijný poriadok univerzity a štatúty fakúlt. Podieľa sa na voľbe rektora a výbere členov správnej rady univerzity. Spolu so správnu radou schvaľuje metodiku rozpisu dotácie štátneho rozpočtu na súčasti UMB, rozpočet univerzity a kontroluje jej hospodárenie. Schvaľuje tiež dlhodobý zámer vysokej školy a dôležité organizačné a majetkové zmeny. Skutočnosť, že ma akademická obec Ekonomickej fakulty opakovane zvolila do senátu, považujem za najvyššie ocenenie mojej práce pre fakultu. V senáte som sa spočiatku zameriaval najmä na oblasť študijnej legislatívy, s ktorou som získal skúsenosti vo funkcii prodekana. Postupne som sa začal venovať aj otázkam financovania, najmä korektného rozdeľovania dotácie štátneho rozpočtu, ktorá je hlavným finančným zdrojom pre univerzitu a jej súčasti. Počas pôsobenia v predsedníctve senátu som sa usiloval o to, aby senát nebol len diskusné fórum a rozhodovací orgán, ktorý posudzuje návrhy predložené rektorom či dekanmi, ale aj aktívny spolutvorca legislatívnej, ekonomickej a personálnej politiky a rozvoja UMB. Dnes ako radový člen s radosťou pozorujem, ako moji mladší kolegovia naplňajú túto víziu.

▪ **To ma teší aj za vás. Hovorili sme o práci, vyučovaní, povinnostiach. A čo po práci? Spomínali ste, že žijete v Kremnici a dokonca priamo na**

námestí. Mesto je história sama, navyše je obklopené horami, prítlačlivými najmä v zime. Dovoľte teda zvedavú otázku – kde a ako trávite voľný čas?

Často a rád sa túlam v prírode, ktorej rozmanité podoby a premeny pre vlastné potešenie zachytávam na fotografiách. Rád spoznávam nové miesta, ich architektúru a kultúru. Som tiež priaznivcom filmového umenia, ktoré si však lepšie vychutnám v kine než v televízii.

▪ **Na záver ešte raz moja zvedavosť a minianketa mapujúca tentoraz čitateľský vkus informatika Miroslava Hužvára: vaša naj kniha, váš naj autor/autorka alebo inak, po ktorej z kníh, ktoré, verím, nemajú nič spoločné s informatikou, najradšej siahate?**

V detstve a mladosti som bol knihomol', čítal som veľa a nevedel som sa odtrhnúť od knihy, ktorá ma zaujala. Dnes už čítam oveľa menej a neraz útržkovite. Uprednostňujem literatúru faktu, môj čitateľský vkus a obľúbenosť autorov sa časom mení. Momentálne mám však rozčítané dve knihy, ktoré celkom dobre ilustrujú moje záujmy – *Budúcnosť geografie* od Tima Marshalla a *Slovenské stololetí* od Pavla Kosatíka. Rád listujem v knihách o prírode a s obľubou si prečítam rozhovory so zaujímavými ľuďmi. Uvedomujem si náročnosť ich prípravy a realizácie a aj preto, pani magisterka, osobitne oceňujem vašu redaktorskú prácu a veľmi si vážim pozvanie na tento rozhovor.

Pán doktor, ďakujem vám za čas, ktorý ste venovali našim stretnutiam, aby vznikol takýto príjemný rozhovor.

Celkom na záver mi dovoľte, keďže kalendárny rok 2024 bude pre vás jubilejný a oslavný, zagratulovať vám a popriať doň veľa zdravia, úspechov a síl vo vašom pracovnom aj osobnom živote.

Rozhovor bol autorizovaný.
Pripravila Greta Kazimírová.

Zdroj obrázkov: internet a súkromný archív autorky